de, konuk profesör olarak ders verdi ve araştırmalar yaptı. 1970 yılında ODTÜ Rektörü oldu. Ancak bu görevinden istifa etti. 1969-1970 yıllarında Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyeliği ve Başkanlığı yaptı. 1973-1977 döneminde milletvekili oldu.

1977'de üniversiteye dönen Parlar, ODTÜ İçel Mühendislik Bilimleri Fakültesi Kurucu Dekanı olarak görev yaptı. Son olarak TÜBİTAK Güneş Enerjisi Destekleme Araştırma Ünitesi Başkanlığı, TÜBİTAK Türkiye Enerji Komisyonu Başkanlığı, ODTÜ Enerji Koordinasyon Kurulu Başkanlığı görevlerini de yürüttü.

Prof. Dr. Parlar, çok geniş bir alanda akademik çalışmalar yaptı ve öncelikle Türkiye'nin gereksinimlerini göz önünde tuttu. Enerji sorunlarından haberleşmeye kadar farklı dallarda ODTÜ'de araştırmalar başlattı. Yönetsel ve akademik görevleri yanında kamu kuruluşlarının ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'nin danışmanlık hizmetlerinde bulundu. Endüstrileşme sorunları, ağır elektronik sanayi ve elektronik sanayinin kurulması için önemli katkılar sundu. Üniversite-endüstri işbirliğinin gerçekleşmesi, üniversitelerin ülkenin teknik sorunlarının çözümüne katkı sunabilmesi için çaba harcadı. Elektroteknik ve elektronik dalında bazı teknolojik transferlerin başarılı bir biçimde sonuçlanmasına öncülük etti. Türkiye'nin enerji sorununun çözümü için örgütlenmede önemli katkıları oldu.

Mustafa Parlar, 19 Aralık 1980 tarihinde hayatını kaybetti.

Parlar'ın, yurtiçinde ve yurtdışında yayınlanmış 25 bilimsel bildirisi, 1'i çeviri 5 kitabı, pek çok teknik raporu ve gazetelerde yayımlanmış 60'a yakın makalesi bulunuyor. Toplumun ve endüstrinin gelişme sorunlarına sırt çeviren bir bilimsel görüşün değil, kurduğu laboratuvarlarla, yetiştirdiği araştırmacılarla, üniversitenin topluma katkısını ve bilimsel düşüncenin çevreyi değiştirici, yaşam düzeyini yükseltici etkisini savunan Parlar, bu bakımdan yapıcı, yaratıcı bir rol oynamıştır.

Zekâları ve yetenekleri köreltebilecek güçlükler karşısında yenilmeyen Parlar; tam tersine adeta bu güçlüklerle bilenmiş ve onun, ülkesini daha yüksek bir teknoloji ile kalkındırma azmi, üniversite anlayışını ve öğrencilerine verdiği "hayat için bilim" düşüncesini kökleştirmiştir.

1950'lerde henüz barakalar halinde kurulmaya başlayan ODTÜ'de çok yönlü kişiliğe ve uygulamaya yönelmiş düşünceleri ile yeni bir bilim-endüstri ilişkisi kurmuş olan Parlar, buna bağlı olarak çağdaş bir eğitim anlayışı yaratmıştır. Bugünkü ODTÜ bu kavram çevresinde gelişmiş ve yücelmiştir.

Mustafa Parlar'ın anısını yaşatmak, Türk eğitimine hizmet vermek, onun yaşamı boyunca uğraş verdiği hedefler doğrultusunda çalışmalar yapmak amacıyla 12 Ocak 1981 tarihinde ODTÜ Prof. Dr. Mustafa N. Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı kurulmuştur. Parlar'ın anısına, 19 Ocak 1982 tarihinde ODTÜ'de Prof. Dr. Mustafa N. Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı tarafından tüm üniversite öğretim üyelerini de simgeleyen bir de anıt park yapılmıştır.

MÜHENDİSLERİN SENDİKAL HAKLARI TEKSEN KURULUŞU

1970'li yıllarda yaygınlaşan ve kitleselleşen toplumsal olaylardan mühendis kitlesi de etkilenmekte idi. Yıllardır 10195 sayılı kanuna göre çalışan mühendisler siyasi iktidar tarafından çıkarılan 654 sayılı kanuna karşı mücadele ettiler. Bu yeni kanun teknik elemanlara her açıdan darbe vurmakta idi. Meslek örgütlerinin mücadelesi yanında sendika olarak da örgütlenmek ve sendika üzerinden mücadele etmek genel kabul görünce ilk sendikamız TEKSEN (Teknik Eleman Sendikası) 12 Şubat 1970 tarihinde kuruldu.

Ancak 12 Mart 1971 faşist askeri darbesinin ilk icraatlarından biri sendikayı kapatmak ve davalar açmak oldu.

TEKSEN kapatılıncaya kadar yürüttüğü çalışmalarla oldukça yaygın bir kitleye ulaşmış, basın açıklamaları, gösteriler, yürüyüşler ve iş bırakma da dahil etkinlikler yapmıştır.

EMO tarihiden iki belgeyi ekte bilginize sunmak isteriz.

Dergimizin, Mart-Nisan 1970'te çıkan 159-160. sayılarında sendikanın kuruluşu duyurulmuştur.

Yine dergimizin Temmuz 1971'de çıkan 175. sayısında TEKSEN'in görüşlerine yer verilmiştir. Haberleri tıpkıbasım olarak aşağıda bulabilirsiniz.

Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) Kuruldu

4/10195 sayılı* kararname demokratik haklarımızı kısıtlamaktadır; bu kararnameye göre çalışanlar sosyal güvenlikten yoksundurlar, hakları savunmalarına olanak bırakmayan bir statü içinde çalıştırılmaktadırlar. Bütün bu gerçekler özellikle eon günlerde gittikçe daha fazla ortaya çıktı. Bu kararnamenin yasalara da aykırı olduğu hukukçular tarafından kesinlikle ortaya kondu.

Bizi ne işçi ne memur statüsünde sayan bu kanun dışı ve baskıcı kararnameye karşı çıkmanın tek ve en etkili yolu bir sendika içinde birleşmektir. Kanunun izin vermediği fakat tamamiyle Anayasa içinde bir çözüm olan bu sendikalaşma 12 Şubat 1970 günü gerçekleşti ve İstanbulda çeşitli odaların işbirliği ile Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) kuruldu.

Anayasa'nın kamu hizmetinde çalışanlara sendika kurma hakkını veren 46. maddesine ve Anayasa mahkemesinin bu hakların kullanılış 'yolunu gösteren 19 Ekim 1968 tarih ve 13031 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan kararına dayanarak kurulu TEKSEN'in yöneticileri şu arkadaşlarımızdır:

Genel Başkan :
Y. Mimar Niyazi Duranay
Genel Sekreter :
Elektrik T. Müh. Engin Günce
Genel Mali Sekreter:
İnşaat Y. Müh. Orhan Terzioğlu
Yöneticiler :
Fevzi Şolt, Makina Mühendisi;
İlker Akar, İnşaat Mühendisi;
Tezer Toksan, İnşaat Mühendisi;
Şevket Açıkelli, Tekniker;
Yılmaz Onur, Elektrik Y. Müh.;
Erol Ünal, İnşaat Y. Mühendisi;
Sedat özkal, İnşaat Y. Müh.

TEKSEN'e haklı demokratik ve devrimci çalışmalarında başarılar dileriz.

8

4/10195 Kazazedeleri!

Sosyal güvenliğini sağlayacak hiçbir hukuki dayanağın olmadığı gerek hukukçular, gerekse yargı organları tarafından defalarca belirtilmedi mi?

İşçi misin? yok!

Oturduğun sandalyede söz sahibi misin? yok!

tş güvenliğin? yok!

Emeklilik güvenliğin? yok!

İş kazalarına kargı güvenliğin? yok!

Yok! yok! yok!

Pekâlâ, sen vatandaş değil misin?

Sen; tıpkı büyük halk çoğunluğu gibi bugünkü bozuk düzenin doğal bir sonucusun.

Şurasını iyi bilelim ki bu düzende ancak ve ancak sendikal eylemle hak alınabilir. Yaksa hatırla gönülle' değil!

4/10195 Kazazedeleri!

Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) seni işçi sınıflarından ayırarılarla savaşmak ve bu «Yok» lan «VAR» etmöjk için kuruldu.

Hak alabilmek için güçlü olmak, güçlü olabilmek için de birleşmek gerekli...

SEİNDİKANA ÜYE OL
SENDİKANA ÜYE BUL

TEKSEN

ADRES : TEKSEN Teknik Personel Sendikası
Halaskârgazi Caddesi No : 35/1 Harbiye - Ictanbul
(Her türlü bilgi Elektrik Mühendisleri Odası'ndan elde edilebilir)

Elektrik Mühendisliği 150-180

SEİNDİKANA ÜYE OL
SENDİKANA ÜYE BUL

TEKSEN

Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz • Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz • Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz

Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz ▪ Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz ▪ Demokrasi ve Özlük Hakları Mücadelemiz

Teksen ve Meslek Kuruluşlarının Yan Ödemeler ve Diğer Sorunlar Üzerine Görüşleri

Bilindiği gibi kamı kesiminde çalışan 30000 teknik eleman, bütün tepkilerine, bütün direnişlerine rağmen, adete zorla Yeni Personel Kanunu kapsamına alınmışlar ve «hizmet» yerine «değer» üretmek suretiyle doğrudan doğruya ülke ekonomisine katkıda bulundukları halde «memur» statüsünde çalışmağa mecbur edilmişlerdir. Böylece kamu kesimi teknik elemanlarının sosyal ve demokratik hakları kısıtlandığı gibi (örneğin siyasi partilere üye olabilme), ayrıca ekonomik olanaklar bakımından da büyük kayıplara uğratılmışlardır. Kamu kesimi teknik elemanlarının Personel Kanunu kapsamına alınmalarının çok olumsuz gelişmelere yol açacağını ve özellikle en verimli çağdaki teknik elemanların ya yurt dışına çıkmak ya da özel sektöre geçmek üzere kamu kesiminden ayrılacaklarını, böylece yatırım, plânlama, projelendirme, işletme ve denetleme işlemlerinde büyük aksaklıkların ortaya çıkacağını, meslek odaları ve tüm teknik eleman kuruluşları yaptıkları bilimsel açıklamalarla sorumlu katlara ve kamu oyuna defalarca duyurmuşlardı. Bütün bu bilimsel ve objektif verilere rağmen kamu kesimi teknik elemanlarının somut talep ve istekleri dikkate alınmamış, ayrıca intibaklar kararnamesi ile yurt kalkınmasının temel unsuru, olan Türkiye teknik gücüne yeni bir darbe daha vurulmuştur. Bütün bunlardan başka yeni Yan Ödemeler Tasarısı gerçekleşinceye kadar «eski yan ödemelere aynen devam edileceği» şeklindeki kanun hükmü de çiğnenmek suretiyle teknik elemanlara «şantiye, ağırlık, seyyaliyet ve mahrumiyet zamlarının» ödenmesi de keyfi bir şekilde durdurulmuştur. Böylece özellikle mahrumiyet bölgelerinde, üretim merkezlerinde, şantiyelerde, feragatla çalışmakta olan teknik elemanlar birdenbire çok güç koşullarla karşı karşıya ve yapayalnız bırakılmışlardır.

Teknik eleman örgütlerinin, meslek odalarının ve özellikle Teknik Personel Sendikası (Teksen)'in yapmış olduğu tüm uyarı ve eleştirilere rağmen, yeni Yan Ödemeler Tasarısı, önemsiz nedenlerle çok geciktirilmiş ve Türkiye teknik gücünün ızdırap ve mağduriyeti adeta kasıtlı bir şekilde sürdürülmüştür. Bu arada sorumlu katlara 'ışık tutmak ve yardımcı olabilmek amacıyla, Teksen'in öncülüğünde ve tüm teknik eleman örgütlerinin katılmasıyla, tamamen bilimsel ve objektif verilere dayanan bir Yan Ödemeler Tasarısı taslağı hazırlanmış ve bu tasari hem Demirel hem de Erim kabinesindeki yatırımcı bakanlara sunulmuşturf*]. Bu tasarıda görüleceği şekilde, hükümet tasarılarından farklı olarak puanlama esası getirilmiş ve «puanlamada» makam yerine «fonksiyon» ve «verimlilik» kriteri baz olarak kullanılmıştır. Böylece en verimli ve fonksiyoner teknik elemana gereken ödemenin yapılabilmesi ön görülmüştür. Oysa hükümt tasarılarında genellikle en yüksek makam sahibine en fazla yan ödeme yapılması genel bir ilke haline getirilmiştir. Teksen ve meslek odalarının eleştirileri sonunda hükümet tasarıları önemli değişikliklerden geçmiş ve yakın zamanda Bayındırlık Bakanlığı, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilileri tarafından yeni bir tasarı daha hazırlanmıştır. Bu tasarıda puanlama esasının kabulüne ve «verimlilik» ve «fonksiyon» kriterlerinin gözönünde tutulmalarına rağmen, sosyal adalet ilkelerini ihlâl eden hususlara da yer verilmiştir. Yatırımcı Bakanlıklara sunduğumuz eleştirilerde de belirtildiği şekilde, örneğin Orman ve Ziraat mühendisleriyle, yüksek matematikçi, kimyager, tekniker ve teknisyenler teminindeki güçlük zammından yoksun bırakılmış, ayrıca tekniker ve teknisyenlere iş riski ve iş güçlüğü zammının % 50 oranında ödenmesi öngörülmüştür. Bundan başka teminindeki güçlük zammı bölümü o şekilde düzenlenmiştir ki, genel müdür seviyesindeki teknik elemanların dışındaki teknik elemanlara bu zammın ödenmesi olanağı ortadan kaldırılmıştır. Böyle bir tasarının tatminkâr olamıyacağı ortadadır.

Bütün çalışmalar yanında Teksen ve meslek odaları Yeni Personel Kanunu'nda teknik elemanlar açısından ortaya çıkan aksaklıkları da ayrıntılı bir şekilde tesbit etmiş ve sorumlu katlara duyurmuşlardır[**]. Bu çalışmayla teknik elemanların uğradıkları haksızlıklar bir kere daha ve somut olarak ortaya konulmuştur.

Kamu kesimi teknik elemanlarımızın bugün içinde bulunduğu güç ve hatta dayanılmaz koşulları böyle kısa bir çerçeve içerisine sığdırmanın olanaksızlığı karşısında, sayın parlamenter teknik elemanlardan, sunduğumuz belgelerin yadımıyla teknik elemanların sorunlarına ve özellikle yan ödemeler sorununa eğilmelerini ve yurt kalkınmasının temel unsurlarının huzur içinde çalışabilmesi için gereken sosyal ve ekonomik koşulların gerçekleştirilmesine katkıda bulunmalarını saygılarımızla rica eder, çalışmalarında kendilerine başarılar dileriz.

TEKNİK PERSONEL. SENDİKASI (TEKSEN)
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
FİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI
HARİTA MÜHENDİSLERİ ODASI
İNŞAAT MÜHENDİSLER! ODASI
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
MADEN MÜHENDİSLER ODASI
MAKLNA MÜHENDİSLERİ ODASI
MİMARLAR ODASI
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI
METEOROLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
TÜRKİYE TEKNİKERLER SENDİKASI
TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI (TÜTÖS)

TEKSEN'in Yan Ödemeler Tasarısı Hakkındaki Görüşleri

Sn. Nihat Erim	Başbakan
Sn. İhsan lopaloğlu	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
Sn. Ayhan Çilingiroğlu	İmar ve İskân Bakanı
Sn. Selâhattin Babüroğlu	Sanayi ve Ticaret Bakanı
Sn. Cahit Karakaş	Bayındırlık Bakanı
Sn. Dr. Cevdet Aykan	Köyişleri Bakan'larına yazılmıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanmış bulunan «Yan Ödemeler Tasansı» hakkındaki görüşlerimiz aşağıda sunulmuştur.

I — Yeni Yan Ödemeler Tasarısında göze çarpan en önemli aksaklık Ziraat ve Orman Mühendisleriyle, Kimyager, Yüksek Matematikçi, Tekniker ve Teknisvenlere «Teminindeki Güclük Zammı» nm verilmemesidir. Böyle bir değerlendirme teknik camiada büyük bir huzursuzluk ve verim düşümü yaratacaktır. Kalkınma çabalarmin temel öğesi olan teknik elemanların bir kesiminin hakları olan ekonomik olanaklarından yoksun bırakılmaları ayrıca sosyal adalet ilkelerini de ihlâl etmektedir.

2 Ayrıca Tasarıya göre iş riski ve iş güçlüğü zamlarından Tekniker ve Teknisyenler sadece % 50 orannda yararlandırılacaktır. Oysa, bilindiği gibi örneğin bir maden ocağında, bir yüksek gerilim hattının altında çalışan bir mühendisle bir tekniker ya da teknisyen aynı iş riskine, aynı tehlikelere maruzdur lar. Dolayısıyla iş riski ve iş güçlüğü zamlarından tekniker ve teknisyenlerin sadece % 50 oranında yararlandırılmalarının anlamı anlaşılmamaktadır.

3 — Tasarıda özellikle mahrumiyet bölgelerinde çalışanlar için yeteri de recede ayrıcalık bulunmamaktadır. Oysa şantiyelerde, büyük merke/lerden uzak işyerlerinde çalışan teknik elemanlar için ayrıcalıklar yaratılmasının zorunlu olduğu ortadadır.

Ülke kalkınmasını gerçekleştirme çabalarında en etkin bir yer alacak teknik elemanların huzurlu bir ortam içinde çalışmalarını ve verimli olabilmeerini sağlamak üzere yukarıda belirttiğimiz hususların dikkate alınmasını rica eder, en derin saygılarımızı sunarız.

TEKSEN

[*] Dergimizde (Mart - Nisan 1971, Say& 171 -172, S. 23) yayınlanmıştır (Yayın Kurulu).

19 EYLÜL 1979 DİRENİŞİ

TMMOB'nin öncülüğünde 19 Eylül 1979'da on binlerce devrimci-demokrat-yurtsever mühendis ve mimar haklarını elde etmek için maden ocaklarından enerji santrallarına, fabrikalardan şantiyelere, kamu kurumlarından limanlara kadar pek çok işyerinde bir günlük iş bırakma eylemi yaptılar. Mühendis, mimar ve şehir plancılarının toplumsal gücünü ve taleplerini görünür hale getiren 19 Eylül direnişi, her yıl TMMOB ve bağlı meslek odalarınca "Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Dayanışma Günü" adı altında anılmakta ve çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır.

19 Eylül'e giden süreç, TMMOB 24. Dönem Çalışma Raporu'nda (1979-1980) özetle şöyle anlatılıyor:

"…TMMOB, 24. Dönem 1. Danışma Kurulu, 24 Haziran 1979 günü Ankara'da toplandı.

Birlik, Birliğe bağlı Odalar ve alt birimler yöneticileri ile TMMOB İşyeri Temsilcileri ve İl Koordinasyon Kurulu Sekreterinin katıldığı Danışma Kurulu son gelişmeleri ve kısa süreli programı görüştü ve programı onayladı. Toplantıdan sonra yapılan açıklamada şöyle denildi:

'Ankara'da toplanan Danışma Kurulumuz sorunları, gelişmeleri ve kısa süreli programı görüşerek etkin ve yaygın bir mücadelenin hemen başlatılmasını ve sürdürülmesini kararlaştırmıştır. Bu yolda:

1. 29 Haziran 1979 Cuma günü sabahı; Zonguldak, Kütahya, Bursa, Antalya, Mersin, İzmir, Hatay, Konya, Samsun ve Kastamonu illerindeki bazı işyerlerinde bir araya gelen üyelerimiz, sorunlarımızı ve çözüm yollarını görüşecek, istemleri gerçekleştirme doğrultusunda uygulamaya dönük kararlar alacak ve bu kararlar çerçevesinde sürekli çaba harcayacaktır.

Başlangıçta sınırlı tutulan ve ilgililere bir uyarı sayılabilecek bu çalışma; daha sonra yaygınlaştırılacaktır.

2. Temmuz 1979 içinde Türkiye düzeyinde işyeri toplantıları; Ağustos 1979'da il toplantıları ve Eylül 1979'da bölgesel forumlar düzenlenecektir. Bu çalışmalarda alınan kararlar giderek daha yaygın ve etkin bir biçimde uygulanacaktır.

Bu iç çalışmanın yanı sıra, aynı zamanda, yılsonunda 'sendikal hakları' konu alan ve gerek mevcut sendikal hakların korunup geliştirilmesi gerekse sendikal haklara sahip olmayan kamu çalışanlarının bu hakkı elde etmesi konularının görüşüleceği ve kararlar alınacağı bir 'Çalışanlar Kurultayı' oluşturma yolunda diğer demokratik örgütlerle ilişki kurulacak ve girişimde bulunulacaktır.'

29 Haziran Çalışması

Alınan kararlara uygun olarak belirlenen çalışmanın ilk bölümü 29 Haziran 1979 günü gerçekleştirildi.

Zonguldak, Aydın, Bursa, Hatay, Isparta, İzmir, Kütahya, Diyarbakır, Adana, Antalya, İstanbul, Ankara, Konya, Kastamonu, Mersin, Sivas, Manisa ve Samsun olmak üzere 18 kentte yapılan bu çalışmaya 134 işyerinden 7.500'e yakın mühendis ve mimar katıldı.

Birçok işyerinde sabah başlayan ve 2 ile 4 saat kadar süren TMMOB görüşlerinin değerlendirilmesi ve tartışmalar sonucunda önümüzdeki günlerde yapılacak çalışmaların ana hatları belirlendi.

TMMOB'nin ekonomik - demokratik hakların alınması yolunda düzenlediği programın benimsendiği bu çalışmada; istemlerin gerçekleştirilmesi için daha etkin ve yaygın bir çalışmanın sürdürülmesi kararlaştırıldı.

Üyelerimizin görüşlerinin birçok işyerinde, işçiler, diğer teknik elemanlar, memurlar ve örgütler tarafından desteklendiği; grevli - toplu sözleşmeli sendikal hakların alınması için tüm kesimleri içeren ortak çalışmaların yapılmasının istendiği saptandı.

29 Haziran eylemi mücadele yolunda önemli bir adım oldu. İlk başta bir ön sınama olarak 30 kadar işyeri ile sınırlı olarak planlanan bu çalışmanın çok yaygın bir biçimde 134 işyerinde gerçekleşmesi üzerine yeniden yapılan değerlendirmeler sonunda programın 'yaygın işyeri toplantıları' bölümü kaldırılarak il toplantılarının programlanmasına geçildi. Bu arada ortak çalışmalar yaptığımız DISK, TÖB-DER, TÜM-DER, TÜTED vb. örgütlere iç çalışmalar konusunda bilgi verildi ve ortak çalışmalar konusunda görüşmeler yapıldı. Bu görüşmeler sırasında diğer örgütlerin de benzer iç çalışmaları olduğu öğrenildi. Bunun üzerine Çalışanlar Kurultayının yanı sıra; evvelce bir iç çalışma olarak düşünülen bölgesel çalışmaların da ortak olarak yapılması yolundaki TMMOB önerisi, diğer örgüt yöneticileri tarafından ilke olarak benimsendi. Çalışmalar bu yönde geliştirilmeye başlandı.

İl ve İşyeri Toplantıları

29 Haziran eyleminden sonra il toplantılarının gerçekleştirilmesi için çalışmalara başlandı. Bu çalışmalar sırasında sorunlarımız ve çözüm önerilerimiz sık sık ilgililere ve kamuoyuna iletildi.

Yapılan ön hazırlıklar ve programın kesinleştirilmesinden sonra, 15 Ağustos 1979 günü, bazı iller ve büyük işyerlerinde planlanan toplantılar başladı. 15 Ağustos'ta Antalya, Mersin, Kütahya ve Denizli'de; 16 Ağustos'ta Trabzon ve Isparta'da; 18 Ağustos'ta Kocaeli, Adapazarı ve Bursa da; 19 Ağustos'ta Van, Urfa, Kayseri ve Konya'da; 2 Eylül'de Sivas'ta, 14 Eylül'de Kastamonu'da il toplantıları gerçekleştirildi. Bunun yanı sıra, 16 Ağustos'ta Ankara EGO; 1 Eylül'de Seydişehir Alüminyum, GLİ ve Kırıkkale MKE; 2 Eylül'de Zonguldak EKI ve 5 Eylül'de İskenderun D.Ç.I. işyeri toplantıları da gerçekleştirildi. TMMOB ve Oda Yöneticilerinin birlikte katıldıkları bu toplantılara çok sayıda üyenin yanı sıra; o illerdeki demokratik örgütlerin temsilcileri ve üyeleri de konuk olarak katılarak görüşlerini açıkladılar.

TMMOB'nin işyeri temsilcilikleri, faşist saldırılar, baskılar, yan ödemeler, tazminatlar ve grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar konulu tebliğlerinin sunulduğu toplantılarda; dönem başından bu yana yapılan Birlik çalışmaları hakkında bilgi verildi. Üyelerin görüş, eleştiri ve önerileri alındı. Toplantılarda gerek iç gerekse diğer örgütlerle ortak çalışmaların hızlandırılması ve daha etkin eylemlerin gündeme getirilmesi ağırlık kazanıyordu.

Bu arada ortak çalışmalarda da adımlar atıldı. Yapılan ortak toplantılarda ve DİSK'de yapılan bir toplantıda bölgesel çalışmalar ve Çalışanlar Kurultayı konularında hazırlanan bir program taslağı örgüt yöneticileri tarafından olumlu karşılandı. Ayrıntılı bir uygulama programı taslağı hazırlanması için TMMOB görevlendirildi ve çalışmalara başlandı.

19 Eylül Çalışması

İl ve işyeri toplantılarından sonra, sonuçları değerlendiren Birlik ve Oda Yöneticileri Dönem başından bu yana uygulanan programın ikinci aşamasının etkin bir eylemle tamamlanması konusunda görüş birliğine vardılar. Eylül ayı içinde bir günlük iş bırakma eyleminin uygulanması kararlaştırıldı. Bu kararın uygulanması için tüm örgüt birimlerinin yöneticilerinin katıldığı bir çalışma başlatıldı. Aynı zamanda sendika ve demokratik kitle örgütlerinin yöneticileri ile görüşülerek çalışmalar hakkında bilgi verildi ve destek istendi.

Çalışmalar sürerken 7 Eylül akşamı, Başbakan Ecevit'in İstanbul'da yaptığı bir açıklama basında çok geniş bir biçimde yer aldı. Açıklamada '... bazı çevrelerden direniş çağrıları veya o anlamda yorumlanabilecek çağrılar gelmesini üzüntüyle karşılıyorum. Hiçbir değerli işçi ve teknik personelin bu çağrılara kapılmayacağına inanıyorum.' deniliyordu.

Bu açıklamayı değerlendiren Birlik ve Oda yöneticileri, 9 Eylül günü Ankara'da düzenledikleri basın toplantısında şöyle dediler: 'Sayın Başbakan'ın İstanbul'da yaptığı konuşmada 'direniş çağrıları yapan bazı çevreler' diye kastettiği çevreler, öyle anlaşılıyor ki bizleriz. Sayın Başbakan'a söyleyeceklerimiz, dün söylediklerimizden farklı olmayacaktır. Bir kez daha vurgularız ki; çalışanların en doğal hakkı olan yaşama hakkını elde etme yolunda verdikleri ve verecekleri haklı mücadelelerin önüne geçme, onu çeşitli taktiklerle bölme ve zayıf düşürme yöntemlerinden vazgeçilmelidir. Bu yanlış bir yaklaşımdır. Bunun yerine çalışanların haklarını tanımak daha tutarlı bir yoldur. Bu denenmelidir. Bizler, bu yolların, bu tür açıklamaların yanlışlığının, önümüzdeki günlerde yaşanarak anlaşılacağına inanıyoruz'.

Yapılan çalışmalar ve son değerlendirmelerden sonra, 19 Eylül Eylemi 17 Eylül günü bir basın toplantısı ve ilanlarla kamuoyuna açıklandı. TMMOB ve Oda yöneticilerinin düzenlediği basın toplantısında o güne dek dile getirilen görüş ve değerlendirmeler yineleniyor ve sonuç bölümünde şöyle deniyordu: 'Yaşamak, bilim ve tekniği emekçi halkının hizmetine sunmak isteyen Türkiye mühendis ve mimarları haklı isteklerini gerçekleştirmek için bugüne dek gerekli her şeyi yapmışlardır. Bugün haklı isteklerini gerçekleştirecek konum ve etkinliktedirler.

Türkiye mühendis ve mimarları gerek tek başlarına gerekse diğer çalışanlarla birlikte etkin bir mücadeleyi sürdürmeğe kararlıdırlar ve bu yolda bugün her zamankinden daha da güçlüdürler. Gerek diğer çalışanların da desteğini alarak sürdürdüğümüz iç çalışmalarımızın; gerekse diğer çalışanlarla birlikte başlattığımız ve gelecek günlerde daha da yükselecek ortak çalışmalarımızın mutlaka başarıya ulaşacağına inanıyoruz.

Haklarımızı elde etme yolunda verdiğimiz ve güçlendirerek vereceğimiz mücadeleler sırasında gelen ve gelecek olan baskı ve saldırıların bizleri yıldıramayacağı konusunda hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Bu görüşlerden ve değerlendirmelerden hareket eden TMMOB Yönetim Kurulu bugün için yalnızca bir uyarı olarak: TÜM MÜHENDİS VE MİMARLARI, 19 EYLÜL 1979 ÇARŞAMBA GÜNÜ BİR GÜNLÜK İŞ BIRAKMAYA ÇAĞIRMAYI kararlaştırmıştır.Emekçi halkımıza ve üyelerimize duyururuz.'

19 Eylül'e gelindiğinde bütün çalışmalar tamamlanmıştı. Eylem, sabahın erken saatlerinden itibaren Türkiye'nin dört bir yanındaki işyerlerinde başladı. Eylem sabahı Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin, yaptığı bir açıklamada; '... teknik personelin yasal olmayan siyasi amaçlı davranışlara itilmeye itibar etmeyecekleri inancını taşıyorum' diyordu.

TMMOB'nin bu açıklamaya verdiği cevabın sonuç bölümü ise şöyle idi: 'Ne açıklanan rakamlar ne de gözdağı vermeyi ve haklı bir eylemi zaafa uğratmayı amaçlayan beyanatlar ve siyaset yapılıyor demagojileri, yıllardan beri haklı istemlerini sabırla ve bütün yolları deneyerek dile getiren mühendis ve mimarları aldatmayacaktır. TMMOB bu karar ve uygulayışı ile görevlerini yerine getirdiği inancındadır. Üyelerin bu kararı uygulamada gösterdikleri inanç ve kararlılık güven vericidir, hakların elde edilmesi mücadelesinin en açık kanıtıdır."

19 Eylül Eylemi, 55 ilde, 740 işyerinde uygulandı, inançlı, kararlı on binlerce devrimci-demokrat-yurtsever mühendis ve mimar örgütleri TMMOB'nin çağrısına uyarak, işyerlerinin özelliğini de değerlendirerek eylemi başarı ile uyguladılar. Eylem tüm çalışanların ve demokratik örgütlerinin çok yönlü desteği ile güçlendi.

19 Eylül Eylemi'nin ardından TMMOB, Odaları, üyeleri ve tüm eylemi gerçekleştirenler adına yapılan bir değerlendirmede şöyle deniyordu: '19 Eylül, on binlerce devrimci-demokrat-yurtsever mühendis ve mimarın haklarını elde etme yolunda, örgütleri TMMOB'nin öncülüğünde, bir günlük iş bırakma eylemini gerçekleştirdikleri bir gün oldu.

19 Eylül'de işçi, memur, teknik eleman vb. on binlerce devrimci-demokrat-yurtsever ve örgütleri eylemimize katıldılar, desteklediler.

Bu alanda 19 Eylül Eylemi, tüm emekçilerin ve örgütlerinin fiili birlikteliğinin bir simgesidir, geleceğe ışık tutacaktır, mücadelede önemli bir adımdır. Şimdi görev, bu eylemi abartmadan ve küçümsemeden; örgütlülük düzeyimizi daha da geliştirmek, işyeri temsilciliklerini yaygınlaştırmak ve güçlendirmek, önümüzdeki mücadelelere en etkin bir biçimde katılmak olmalıdır.

Önümüzde zor günler vardır.

Sömürüye, baskıya, zulme karşı; emperyalizme ve faşizme karşı daha tutarlı etkin mücadeleler gündemdedir.

Grevli-toplu sözleşmeli sendikal hakları, güncel ekonomik-demokratik hakları alma mücadeleleri gündemdedir.

Tüm hakların çalışanların ve örgütlerinin hem kendi içlerinde ve hem de birlikte verecekleri sürekli ve güçlü mücadelelerle alınacağı bir an bile unutulmamalı, bu yolda her gün bir öncekinden daha tutarlı, sağlıklı ve güçlü adımlar atılmalıdır.

Bu mücadelelerle gelecek günlerin aydınlık olacağından, tüm hakların alınacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Şimdi bölgesel çalışmalar ve çalışanlar kurultayı için, duraksamadan, yine görev başına.

Yaşasın 19 Eylül direnişimiz...
Selam 19 Eylül'ü gerçekleştirenlere...
Selam gelecek 19 Eylül'lere...'